

Iskajta vseh četrtih in  
vsega polnino vred el  
v Mariboru s polnjenjem  
na dom za celo leto 15 dni,  
pol leta 12-50 dni, četrt leta  
7-50 dni. Laven Jugoslavije  
40 dni. Naročnina se plača  
na upravištvu Slovenskega  
Gospodarja v Mariboru,  
Koroška cesta 5. Let se  
dopušča do odločitve. Naročnina se pla-  
čuje v naprej.  
Telefon Interurban št. 113.

Posamezna številka stane 1 din.

Poštnina plačana v gotovini.

# SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru,  
Koroška cesta št. 5. Ro-  
pisel se ne veda. Upravi-  
ništvo sprejema naročila,  
insere in reklamacije.  
Cene inseratov po dogo-  
voru. Za večkratne oglaš-  
be primeren popust. Nema-  
reklamacije so postalo  
prosta.  
Čekovni račun poštnega  
urada Ljubljana št. 1066.  
Telefon Interurban št. 113.

25 številka

MARIBOR, dne 7. junija 1928.

57. letnik.

## Na krivl poti.

Pri volitvah so liberalci (demokrati) in samostoj-  
neži temeljito pogoreli. Le po enega poslanca so dobili.  
Tega niso pričakovali, zato so skoro zdivjali, pobesneli  
od jeze. Prej so v Beogradu oboji skupaj prodajali in  
izdajali svobodo in pravice Slovencev ter za to smeli  
iz vladnih jasli zajemati ter polniti svoje žepe. Na ta  
račun je dr. Zerjav samostojnežem že takoj od začetka  
izplačal več stotisočev kron. To je dr. Zerjav sam sa-  
mostojnežem očital, kadar so se kaj kujali. Kaj so vse  
samostojneži pred ljudstvom obetali, kaj mu vse obljub-  
bovali, a v Beogradu so delali ravno nasprotno. Odkar  
so oni šli v vlado ter se prodali srbskim centralistom, je  
šlo pri nas vse na slabše. So bili kakor kak ničvreden  
fant, ki ima dekleta za norca. Tak neznačajan fant ima  
na primer v domačem kraju dekle, kateri obljubljuje in  
prisega večno zvestobo, v mestu kot vojak pa ima dru-  
go, kateri ravno tako hlini ljubezen in zvestobo. Od  
obeh prejema darove, obeh zaupanje zlorablja. Tako so  
delali samostojneži. Doma so rohnili proti Srbom in  
vladi in s takimi lažmi in farbarijami pridobili zaupan-  
je ljudstva. Komaj pa so prišli v Beograd, so hrbet obr-  
nili domači slovenski nevesti (svojemu ljudstvu) ter se  
sladkim vabam in lepim obljubam beograjske ljubice  
(vlade) takoj udali ter začeli pete lizati beograjski vladi  
pozabili so na to, kar so prej doma obljubovali svojemu  
ljudstvu. A takemu podlemu fantu se rado zgodi, da  
obsedi med dvema stoloma. Goljufani dekleti spoznata  
in sprevidita zapeljivca ter s studom zapazita ničvred-  
nega vsiljivca.

Tako se je zgodilo našim samostojnežem. Ljudstvo  
je spoznalo njihovo dvojno igro ter pri volitvah hi-  
navskim vsiljivcem dalo zasluženo plačilo. Pri Srbih pa  
so tudi hitro spoznali njihovo podlost. Vodja srbskih  
kmetiskih poslancev jim je zapisal v spomin, da so oni  
čisto navadni »profitmaherji« in »dereži« slovenskega  
kmeta, ki gledajo in skrbijo samo za svoj žep. Toda pe-  
se ne da zlahka spraviti proč od kosti in samostojneži  
ter liberalci bi radi zopet prišli do moči in do beograj-  
skih korit. Ker so ljudje spregledali njihove laži in se ne  
dajo več farbat, hočejo zdaj s silo dobiti moč nad ljud-  
stvom, s silo se preriti do korit. Zato so se pridružili  
Orjuni, katero je ustanovil Pribečević, najhujši centra-  
list ter najbesnejši sovražnik Slovencev. Ker ni mogel  
priti do vlade, je javno rekel, da bo uprizoril državljans-  
ko vojsko, to se pravi, da bo nalovil, najel in nahujskal  
propadle ljudi, da bodo pretepali, klali, mučili in morili  
tiste, kateri nočejo tako plesati, kakor oni godejo.

Dozdaj se je ta tolovajska banda zbirala samo v  
mestih, zdaj so samostojni hujšaki to steklost začeli  
razširjati tudi na kmetih. Mermolja zbira Orjuno, kakor  
se nam poroča, sta tudi Dobnik v St. Janžu in njegov

priganjač Lojz Fric na binkoštno nedeljo povabila or-  
junce, ali kakor jim nekateri bolj primerno pravijo —  
»oberjunce« v St. Janž. Jeza nad tem, da niso bili iz-  
voljeni, je tem ljudem vzela vso pamet in razsodnost.  
Ljubezen, zaupanje ljudstva ne bodete dobili s silo, z  
batino, z revolverji in granatami, ampak z delom za  
blagor ljudstva, za svobodo in pravice ljudstva, vseh  
stanov, z zvestobo do načel, programa stranke. Kaj ta-  
kega še pri divjakih ne najdemo, kar hočejo ti ljudje.  
Ljudstvo ima po postavi pravico svobodno si voliti za-  
stopnike in delati postavbe, niti noben vladar nima pra-  
vice vplivati na ljudstvo, še manj pa ga siliti. Ničvre-  
den je navadni cestni ropar in tolovaj, a sto in tisočkrat  
bolj padele je človek, ki hoče vse ljudstvo strahovati, raj-  
ši uničiti in klati lastne brate in rojake, če ti nočejo  
služiti njegovim sebičnim namenom, njegovemu časti-  
hlepju, njegovemu žepu. To so zverine, ne pa ljudje. To  
si zapomnite, gg. Mermolja, Dobnik in drugi. V nevarno  
igro ste se spustili. Vi se včasih kot pravi farizeji sklicu-  
jete na Kristusove besede, ne pozabite, da je Kristus  
rekel: Kdor z mečem okoli hodi, bo z mečem končan.  
Vedite, da ima batina dva konca in da se na zadnje  
zna batina obrniti in pasti po vas. Pa mi nismo hudob-  
ni in vam ne želimo batine in granat, katere vi s pomoč-  
jo najslabših ljudi pripravljate svojemu ljudstvu, am-  
pak vam želimo zdravje in pamet. Ne bodite vendar  
kakor hudoben, sebičen otrok, ki svojemu bratu ali se-  
stri ne privoščiti nič. Videl sem takega paglavca, da je  
rajši razbil čašico s kavo, ki jo je mati hotela dati dru-  
gemu bratu, češ: nobeden ne bo kave pil. Poznam slu-  
čaj, da je brat zažgal bratu hišo, ker je ta dobil posestvo  
in ne on. Če ga nimam jaz, pa ga tudi brat ne sme ime-  
ti, je rekel. Tako delate vi. Ker vam ljudstvo vsled va-  
šega izdajstva ni več zaupalo, pa hočete rajši kot tolo-  
vaji z revolverji in granatami vse uničiti, začeti brato-  
morni boj, zanetiti državljansko vojsko. Kakor krvo-  
ločna zver, hočete po vzgledu ruskih boljševikov in pa  
laških »kacelmaherjev« prelivati bratsko kri. Ni vam  
besnim dovolj krvi bilo preliti v svetovni vojni, ni še  
dovolj trpela naša domovina od tujcev, zdaj nastopajo  
kot njeni rabeljni lastni sinovi. Mi vam od strasti za-  
paljenim kličemo: na krivl poti iste. Vaše prvo izdajstvo  
smo mirno prenesli, vašega drugega zločina, ki ga se-  
daj delate nad svojim ljudstvom, ne bomo tako mirno  
trpeli, ampak pride oster račun in zaslužena kazen.

## Davki.

(Iz kmetiskih krogov).

Davčni uradi so v zadnjem času začeli razpošiljati  
položnice za zemljiški in osebno dohodninski davek za  
leta 1922 in celo že za leto 1923. Vsote, z raznimi pri-  
bitki so take, da se ljudem kar megli pred očmi. In

vsak reče: Saj bi plačal, če bi imel. Toda, kje naj vz-  
mem denar? Kravo sem si komaj prehranil čez zimo,  
kar dobim za tele, jaja in mogoče še za kakšno prase,  
moram imeti za sol, petrolej, šibice in druge potreb-  
ščine. Vino še imam vso v kleti in nikdo ne vpraša za  
njega. Kje pa je obleka in obuvalo za ženo in otroke?

Dolžan sem trgovcu, dolžan že v posojilnici. Tako  
slabo ni bilo nikdar in take draginje ni doživel noben  
starček. Zemlja je ostala ista kakor pred vojno, čisti  
dohodki pa so se zmanjšali, ker so izdatki za golo živ-  
ljenje tako narasli. Ako bo šlo tako naprej, bomo delali  
v Sloveniji samo za davke in na zadnje bomo prišli na  
boben.

Tako in slično tarnajo naši prebivalci in res je po-  
ložaj obupen. Vzamimo en primer. Neposredno pred  
vojno je stalo eno jajce 10 vin. Za 6 jajc je dobil kmet  
predpasnik za 10—12 jajc gate, za 18—20 jajc srajco, za  
40—50 jajc že sukno. Danes stanejo jajca povprečno 5  
kron. Ali dobim za 6 jajc ali 30 K predpasnik, za 18 do  
20 jajc to je za 90—100 K srajco? Suknje pa ne dobim  
niti za 200 jajc. Pred vojno smo dobili za eno jajce 4  
do 5 škatelj šibic, danes dobimo za eno jajce samo eno  
škatljo. Pred vojno smo dobili za liter vina 18—20 ška-  
telj šibic, danes 3 do 4 itd. Slično razmerje vlada pri  
vseh predmetih, katere kmet prodaja in kupuje.

Pred vojno nismo na kmetih poznali drugega dav-  
ka kakor zemljiškega in redki so bili veleposestniki, ki  
bi bili obloženi z osebno dohodnino. V vsaki fari po 3  
do 6. Po današnjem ključu, pa plača že vsak bajtar po  
več tisoč kron osebne dohodnine. Tu tiči krivica.

Oglejmo si nekoliko natančneje osebno dohodnino.  
Pred vojno je bil vsak prost tega davka, kojega dohodki  
niso presegali 1600 K.

Ako računamo razmerje med tedanjo zlato in se-  
danjo papirnato valuto kakor 1 : 100 ali da je približno  
krona — vinar, tedaj bi se moral osebno dohodninski  
davek po istem ključu začeti plačevati šele pri 160.000  
kron.

Plačuje pa se že pri 10.000 K ali ako prenesemo  
isto razmerje na predvojno dobo, bi moral tedaj začeti  
plačevati osebno dohodnino že pri 100 K. To bi bilo v  
stari Avstriji lepo vrvenje ako bi se vpeljal ta ključ.

Poglejmo sedaj, koliko živine je pred vojno posest-  
nik lahko prodal, pa še vendar ni prišel pod davčni vi-  
jak osebne dohodnine, ako se je polovica izkupička ra-  
čunala na stroške, kakor je bilo v navadi.

Prodal je lahko:

|                                                |
|------------------------------------------------|
| 2 kravi a 400 K je 800 K, čisti dohodek 400 K. |
| 3 teleta a 60 K je 180 K, čisti dohodek 90 K.  |
| 2 vola a 500 K je 1000 K, čisti dohodek 500 K. |
| 1 konja 800 K, čisti dohodek 400 K.            |

Skupaj 1390 K.

## V libijski puščavi.

Roman.

Angleški spisal A. Conan Doyle.

(Dalje)

VI.

«Niti z mesta da se niso premaknili, tako se je  
zdelo ujetnikom, ko so potovali po enolični puščavi.  
Vedno in povsod ista pokrajinska slika — ista rjava, va-  
lovita planota, kakor so jo gledali včeraj, pokrita na-  
debelo z jajčasto okroglim obrušenim kamenjem, med  
katerimi je tu pa tam bomo živali šop zelenkaste  
usnjate kamelje trave. Pred njimi, za njimi, na obeh  
straneh in daleč tja do nepreglednega obzorja, povsod  
isti okameneli valovi, iste valovite črte. Solnce še ni bilo  
visoko in prava tropična vročina se še ni začela, suhi  
jutranji zrak je bil čist in prozoren kakor brušeno ste-  
klo in v ostrih, trdih potezah se je očrtavala krog njih  
puščava, rjava v ospredju, vijoličasta na daljnih robih.  
V enakomernih gugačjih se kretajah se je zibala  
dolga vrsta kamel, druga za drugo so hitele, le tu pa  
tam je včasih narasla gruča jezdecev, ki so si imeli kaj  
povedati. Daleč zunaj na krilih so jezdile straže, na  
vsakem griču so se ustavile, bela postava si je senčila  
oči z dlanjo in ostro opazovala obzorje, dolge sulice in  
puške so jim štrlele izza hrbta in izgledale v daljavi  
kakor tenke, drobne igle.

«Kako daleč mislite, da smo že od Nila?» je vprašal  
Cochrane. Jezdil je poleg Belmonta in neprestano obra-  
čal glavo in oči na vzhod ter opazoval valovito črto, kjer  
sta se dotikala nebo in zemlja.

«Dobrih 50 milj.»

«Mislim, da ne bo toliko. Več nego 15 do 17 ur nis-  
mo na poti in kamele ne prepotujejo več ko dve in pol  
milje na eno uro poprečno, ako potujejo, kakor mi  
sedaj. Torej bi imeli približno 40 milj za seboj. Pa  
tudi to bo, se bojim, nekoliko preveč za naše rešitelje.  
Ne verjamem da smo mnogo na boljšem, ko smo dobili  
do opoldne odlog za izpreobrnitev. Na kaj naj še upa-

mo? Odkad naj pride rešitev —? Pogin in konec sta  
nam neizogibna —!»

«Nikakor ne govorite o smrti!» je vzkliknil Bel-  
mont. «Dovolj je še časa do opoldne! Hamilton in Hed-  
ley, častnika obmejnih kamelarjev v Halfi — poznate  
jul — sta izvrstna vojaka. Kakor blisk pridrviata za  
nam! Tovornih kamel ne bodo imeli seboj, ki bi jih  
zadrževale, kakor nas tele naše zadržujejo, to je čisto  
gotovo. Ko sem večerjal v njihovi družbi ondan in ko  
so mi pripovedovali, kako se točno in naglo priprav-  
ljeni na vsako iznenadenje in za vsak napad — tedaj  
si pač nisem mislil, da bi kedaj utegnili od njihove pri-  
pravljenosti zavzeti naše življenje —!»

«Dobro, dobro!» Seveda bomo poskusili kar se bo  
dalo, in zadrževali bomo usodo, dokler bo le mogoče, —  
pa mnogo upanja nimam. Ženskam kajpada moramo  
kazati veselo lice —. Tale Tippy Tilly se zdi da je do-  
ber človek in da misli držati besedo. Tistih pet črncev  
in tista dva zagorela človeka tamle, ti so menda, o ka-  
terih je pravil, da hočejo pobegniti iz derviške službe.  
Res je, držijo se drug drugega in vedno so v naši bli-  
žini, — pa kako nam bodo pomagali, tega ne razu-  
mem —.»

Umolknil je.

Tudi drugim ni bilo mnogo do besed. Čudna, san-  
java, utrujena omotica je legla vsem na duha in na  
telo. Kakor bi bili izpili čašo rahlega strupa, uspavajo-  
čega za vso večnost —. Tako usmiljena mati narava  
uspava bedeco zavest in zrahuja napete živce, kadar  
se bliža konec —.

Preteklo življenje jim je stopilo pred dušne oči,  
mislili so na davno minule dogodke, na prijatelje, na  
znance, — mirno, nemo, z rahlim čuvstvom otočnosti,  
kakor gleda človek na dogodke, ki ga nič več ne briga-  
jo, na ljudi, od katerih se je poslovil za vedno —. Rahla  
nezavednost, sladka omedlelost se jih je lotevala, —  
mir, ki leži onstran obupa —.

Polkovnik je pogledal krog sebe.

«Čudno, da bom umrl v tej divje lepi puščavi!  
Vedno sem bil prepričan, da umrem v gosti megli lon-  
donski. Da, želel sem si tako smrt. Kajti slabše smrti si

ne morete misliti —.»

«In jaz sem si vedno želela, da bi umrla v spanju»,  
je sanjavo pravila Sadie. «Kako lepo, če se zbudite —  
pa se znajdete na onem svetu! Prijateljica v zavodu mi  
je vedno pravila: Ne želi mi »Lahko noč!« — Želi mi  
rajši »Dobro jutro v boljšem, lepšem svetu!« —!»

«Smrt je strašna le, ako umre človek brez Boga, v  
grehih,» je pravila gospa Belmontova. «V grehih sto-  
piti pred večnega Sodnika, — to je grozno! Nasprotno  
pa, kaj de, če umre človek tudi na primer v divji pu-  
ščavi, pod rokami teh le besnih nevernikov, ako ima le  
mirno, čisto vest —! Da, umreti za svoje versko pre-  
pričanje, kakor se nam utegne zgoditi, to je najlepša,  
najslajša smrt! — Le eno bi si želela,» je predjela in  
ljubo pogledala soproga, «to, da bi ne bila ločena od te-  
be, moj dragi John!»

«V najhujšem slučaju, — če bo res treba umreti,»  
je dejal Belmont, «upam, da ne boš nastopila dolgega  
potovanja sama, skupno bova umrla, — in onstran bova  
našla naše prijatelje!»

Fardet je skomignil z rameni. V posmrtno življenje  
vobče ni veroval, smrt je bila zanj uničenje in konec,  
pa zavidal je Belmonta in njegovo ženo za njuno pre-  
pričanje, in za mir, s katerim sta gledala smrti v obraz.  
Na tihem se je smejal, ko je premišljeval, kaj bodo  
njegovi svobodomiselní prijatelji in somišljeniki v Pa-  
rizu na to rekli, da je lahkoživi, brezumni Fardet dal  
življenje v mučniško smrt za krščanstvo. Stvar se mu  
je zdelala smešna, obenem pa ga je jezila. Včasih se je di-  
vje zasmeljal, pa je spel klet, v presledkih pa je miloval  
svojo ranjeno zapestje kakor mati bolnega otroka.

Ze nekaj časa je bilo videti na obzorju tenko ru-  
meno črto, zarisano po puščavi od severa do juga kakor  
daleč je segalo oko.

Ko so prijezdili bliže, se je črta izpremenila v val  
rumenega peska, širok par sto metrov in kake tri metre  
visok. Začudili so se, ko so videli, s kakšnimi zabriže-  
nimi obrazi gledajo Arabci peščeni pas. Karavana se je  
ustavila pred njim kakor pred nepremostljivo reko.

Emir Abd Er-rohman je pognal svojo kamelo vanj,  
žival je naredila par korakov, pa se je ustavila in se

in še vedno mu je manjkalo 210 K, ali prodal bi še lahko šest telet, da doseže ono mero, pri kateri bi moral začeti plačevati osebno dohodnino. Predvojne cene so vzete tukaj precej visoko, kajti za 400 K si dobil že najlepšo kravo. Posestnik pa, ki bi danes prodal samo eno kravo za 24.000 K, pa bi že plačal osebno dohodnino. Ključ za odmerjen osebno dohodninski davka je torej vsekakor krivičen, in se mora vsaj desetkrat zvišati, da bo približno odgovarjal življenjskim razmeram in sedanji dragini.

Davčni vijak se ravna po tozadevnih dohodkih, ter ne more videti ogromnih izdatkov. On ne vidi, da zemlja in hlev ne moreta po vojni več roditi in rediti, kakor pred vojno, ko je bilo življenje kolikor toliko izjednačeno in v ravnesju. Kmetstvo prebivalstvo pride s svojimi dohodki napram izdatkom sedaj v isti položaj, v katerem se je uradništvo in delavstvo nahajalo že lani in predlani. Gospodarstvo gre rakovo pot.

Se bolj pa bo nazadovalo in katastrofalen bo konec našega gospodarstva, ako bi se davki še zvišali, kakor se namerava. Tega ne bomo dopustili nikdar. Kot kmetški človek mislim, da tega ni treba, akoravno se morajo urediti plače naših uradnikov in delavcev. Ako bi se najprej hotelo z energično roko odstraniti vse izrastke vojne dobe, bi se kmalu obrnilo na boljše, posebno ako bi zmanjšali ogromne izdatke za obilno vojaštvo. Pustimo rožljanje s sabljo in glejmo samo, kako bi si uvedli v naši agrarni državi blagajno tako, da bodo zadovoljni vsi stanoviti in da bodo zopet rožljali po naših žepih — ne zlatniki, ampak vsaj srebrniki.

Z zvišanjem davkov pa bi ubili — sebe, ker so davčne strune že tako napete, da ne prenesejo več najmanjše teže.

Naši poslanci pa bodo imeli še hude boje, prej ko bodo iztrebili vsaj najbolj kričeče krivice in nesposobnosti. Posledice dosedanje protikmetске samostojne in liberalne vlade se ne dajo kar na mah iztrebiti.

## Ker ni SKS na vladi.

Zadnji «Kmetijski list» piše:

Ko je bila SKS v vladi, je storila vse, da se doseže izvoz našega vina in sicer zlasti na Češko. V nadaljnjih izjavah pristavi tako mimogrede, da bi izvoz bil mogoč le, če se doseže znižanje carine na čehoslovanskem in pripisuje vso krivdo dr. Korošcu, da se to dosedaj ni doseglo, kakor tudi, da se že prej ni sklenila trgovska pogodba s čehoslovansko.

Stara, hinavska politika samostojnežev! Nobena država ne more drugi državi predpisovati, ali in kedar naj sklene z njo trgovsko pogodbo, kakor ne more posamezen posestnik prisiliti soseda, ki ima namen prodati svoj vinograd, da mu ga takrat proda, ko se mu zdi kot kupcu najbolj ugodno. Pri trgovskih pogodbah ne igra sentimentalnost nobene vloge, v poštev pridejo zunanje politični oziri in interesi državljanskih držav, ki sklepa pogodbo. Pisarenje, da bi bilo treba doseči znižanje carine na čehoslovanskem, je navadno slepilo in varanje, ker ne sme čehoslovanska nam dati večjih ugodnosti, ko drugim državam, kakor na primer Italiji, ki so že prej sklenile trgovske pogodbe s čehoslovansko. Vzamimo, da se vse to doseže. Ali mislite, da bi mi mogli naše vino izvažati na Češko? Kdor je bil na Češkem, ve, da tam ljubijo sladko, močno vino, da se pije največ italijansko in ogrsko vino.

Ako bi nam bila sreča mila, bi mi mogli izvažati

tresla na vsem telesu. Poveljnika sta se kratko posvetovala in vsa karavana se je obrnila ob peščenem pasu proti severu.

«Kaj je to?» je vprašal Belmont, ko je prišel mimo dragoman. «Zakaj smo izpremenili smer?»

«To je peščen zamet», je razlagal Mansur. «Veter prinese peska seboj iz daljne puščave in ga nasuje na kup v dolgo črto. Jutri ga bo morebiti vzel seboj in odnesel kdove kam ali pa ga bo razpršil pa zraku. Popotnik mora včasih petdeset do sto milj potovati, da obhodi tak zamet. Preko njega se ne da priti. Kamela si zlomi nogo, jezdec pa se zadusi in se pogreze v pesku.»

«Kako daleč sega tak zamet?»

«To se ne da reči.»

«No, Cochran, to je vse v našo korist! Čim dalje se zamudimo, tem zanesljiveje nas bodo došli.»

In že stotikrat so potovale njegove oči ven k trdi, ostro zarisani črti obzorja. Valika, prazna, temnorjavna puščava je ležala krog in krog — pa kje je bil lesk jekla in blešč angleških čelad, za katerimi se je tako hrepeneče oziral —?

Peščeni val ni bil tako dolg, kakor si ga je želel Belmont. Kmalu so prijezdili do konca, pesek se je razpršil v prazen nič kakor prah, ki ga veter na cesti suhe kvišku. Pa čudno, kako so se bali previdni beduini še celo tedaj, ko je bil val tako ozek in nizek, da bi ga kamela izlahka prestopila. Več sto metrov so se jezдили proti severu in še le ko so spet čutili pod seboj trda kamenita tla, so se obrnili nazaj proti jugozapadu, bič je brezobzirno zapel in utrujene živali so se s podvojeno brzino pognale v tek, da so ubogi, take ježe nevaženi ujetniki v obupnih pa obenem smešnih poklonih in kretnjah omahovali in se gugali na visokih hrbtih. Izprva se jim je zdela stvar zabavna in celo smejali so se drug drugemu v kljub bridkemu položaju, pa kmalu se je zabava izpremenila v muko, hrbtnica jih je bolela, želodec se jim je hotel obrniti in v glavi se jim je vrtele, — morská, pravzaprav kamelja bolezen se jih je prijemala.

«Ne morem več, Sadie», je tarnala gospodična Adams, «ne morem se več držati na sedlu! Padla bom!»

«Nikar ne izpušitate, tetica! Polomili bi si rebra, če

najboljša dalmatinska in banatska vina in izmed slovenskih vin le prvovrstna, sortirana vina, kvalitete letnika 1921. Vina, katera se itak lahko doma prodajo, bi se mogoče izvažala, dobilo bi se za nje manj kot doma, tri četrtine vinskega pridelka pa bi nikdar ne prišla v poštev. O teh vprašanjih se je v Beogradu večkrat razpravljalo, odkrito omenile navedene težkoče, pri posvetovanjih je bil navzoč g. Mermolja in Pucelj z g. Stibler, a vendar ti gospodje v «Kmetijskem listu» zavijajo in drznejo varati naše vinogradnike.

Naša stranka se zaveda odgovornosti napram volilcem, razpravlja na merodajnih mestih o težki vinski krizi, lahko bi že kaj dosegla, če bi g. Pucelj kot minister kmetijstva imel le malo smisla za kmetijstvo. — Mož je delal le «veliko» politiko pri volovski kupčiji v Nemčiji in izvozu hrvatskih in srbskih svinj ter pri imenovanju, napredovanju in odlikovanju pristašev SKS, za slovenske razmere se ni brigal. Ako hočemo rešiti vinsko krizo, potem moramo najti sredstva in pota, da izvažamo vino v Nemško Avstrijo, da stopimo v stik s starimi odjemalci v Gradcu in na Srednjem in Gor. Štajerskem. V tem pravcu deluje naša stranka, v tem smislu se sestavila spomenica naših gospodarskih organizacij, po tej poti bo enkrat mogoče pomagati našim vinogradnikom, druge rešitve ni. Gg. Pucelj, Mermolja in Stibler pa naj s svojimi podpisni v «Kmetijskem listu» objavijo stanje izvoza vina na čehoslovansko, ako jim je blagor vinogradnikov pri sreč.

I. Vesenjaki:

## Zavarovanje kmetijskih delavcev in poslov.

Dokazali smo zadnjič, da je zavarovanje kmetijskih delavcev in poslov za slučaj starosti in onemoglosti izredne važnosti za kmetijstvo in njegov napredek vobče, ker ima kmetijstvo največji interes na tem, da si ohrani čim več in čim boljše ter stalne delovne sile na svojih obratih. Tudi je primerna oskrba teh slojev naša krščanska in človečanska dolžnost. Saj pravi sv. Pavel: «Kdor ne dela, naj ne je», kar je isto, kakor: «Kdor dela, ima in mora imeti jesti», to je: svojo telesno oskrbo. In zavarovanje ni nič drugega, kakor postavno zaimenjena telesna oskrba. Med največje grehe šteje Cerkev kot nositeljica žive vere greh, odtrgavati delavcem zaslužen plačilo. Odtrgava pa se zaslužen plačilo tistemu, ki dobro, pridno in vestno dela, pa za slučaj ponesrečbe ali starosti nima zaimenjenega najskromnejšega kruha!

Seveda povdarjam pa še enkrat: način in pot, kako se zavarovanje izvede, pa mora biti takšen, da naših gospodarstev ne obremenijo preveč ali celo tako, da bi vsled tega gospodarstva bila ovirana v svojem obstanku in razvoju. In tukaj je jedro vprašanja zavarovanja kmetijskih delavcev in poslov.

### Kako misli kmetijsko ljudstvo?

Često se sliši, da kmet delavcu in poslu ne privošči oskrbe. So tudi takšni slučaji, toda v splošnem velja, da ravno oni, ki sam dela, tudi ceni in spoštuje pošteno delo drugega. Poznam na tisoče somišljenikov, s katerimi smo razpravljali takšna vprašanja in nobeden se ni protivil pravičnim in pametnim ureditvi. Treba je le povdariti: to, kar dober, pošten krščanski gospodar že itak stori brez posvetne postave, samo gnan od svoje

padetel! Držite se, samo malo še — morebiti se zdaj pa zdaj ustavimo!

«Naslonite se nazaj in primite se zadaj za sedlo!» je svetoval polkovnik. — «Tako! To vam bo lajšalo muke.»

Snel si je dolgi povoj, ki ga nosijo popotniki na jutrovnem na klobuku, da si z njim senčijo tilnik in čelo pred solčnimi žarki, naredil je zadrgo in jo je obesil na sedlo.

«Vtaknite nogo v tole zanko!» je dejal. «Visela bo v njej kakor v stremenu in varneje boste sedeli!»

Res je pomagal in koj je tudi Stephens za gospodično Sadie naredil slično zanko.

Toda dolgo niso jezdili iv tako naglem diru. Ena tovrstnih kamel se je nepričakovano zgrudila, stegnila vse štiri od sebe in obležala kakor mrtva. Morali so ubrati zmernejše korake.

«Kaj je tamle?» je pokazal polkovnik proti zapadu. «Spet kak peščeni zamet?»

«Ne vem. Bela črta je», je odgovoril Belmont. «Poslušajte Mansur, kaj je tista črta tamle pred nami?»

Pa dragoman je zmajal z glavo.

«Ne vem, kaj je to, gospod. Nisem še videl kaj takega v puščavi.»

Pred njimi na zapadu je ležala po puščavi bela črta od severa do juga, kakor bi kdo s kreda potegnil po rjavi mizi. Tenka je bila, pa segala je nepretrgana od obzorja do obzorja.

Tippy Tilly je nekaj povedal dragomanu.

«To je velika karavanska cesta», je prevedel Mansur.

«Pa kako da je bela?»

«Kosti —!»

Neverjetno se jim je zdelo, pa res je bilo.

Blíže in bliže so prihajali beli črti in končno je ležala pred njimi — shojena cesta. Skale so bile izgledane, kamenje izdolbeno od neštetihi stopinj mnogih stoletij in obledele kosti poginulih živali so pokrivalo to «cesto» tako nagosto, da je iz daljave res izgledala kakor nepretrgana črta. Podolgaste kamelje lobanje, noge, prsna ogrođa, da, celo kostenjaki, so ležali in se

vesti, to je treba s posvetno postavo zaimeniti, ker vsi niso takšni, kakor jih je avala Bogu veliko, da bi namreč v svojem bližnjem res videli svojega bližnjega.

Kako iskreno misli naš kmet o zavarovanju kmetijskih delavcev in poslov, so mi dokaz posvetovanja občinskih odborov iz spodnjega Ptujkega polja in iz Haloz. Niti en odbornik, niti en župan izmed navzočih 26 političnih občin ni nasprotoval pri ponovnih zborovanjih in sestankih, ko smo razpravljali o tem vprašanju, pač pa so vsi tudi imeli pred očmi ravno prej povdarjeno nevarnost, da bi se jih z zakonom o zavarovanju preveč obremenilo. Iz te skrbi in bojazni izvirajo tudi vsi opravičeni sklepi in resolucije, katere sklepajo sedaj občinski odbori po raznih krajih naše Slovenije ob priliki poizvedb k Drogenik-Kukovčevemu zavarovalnemu zakonu.

Kako se namerava rešiti zavarovalno vprašanje ze del ptujkega okraja.

V občini Muretinci, fara Sv. Marjeta, je po izvedbi agrarne reforme ostal že prej zapuščen gradič in okroglo 25 oralov zemlje nemškega viteškega reda. Ze takoj po prevratu smo mislili na ustanovitev kmetске hiralnice in oskrbovalnice kmetijskih delavcev in poslov. Sedaj smo dobili v osebi ljubljanskega priorja nemškega viteškega reda, g. dr. Učakarja, za naše misli najboljše podpornika, kajti on je pripravljen v omenjene svrhe brezplačno dati za vedno na razpolago omenjeni gradič in posestvo. Sestavili smo širši odbor vseh interesiranih občin na ta način, da vsak občinski odbor za svojo poslovno dobo izvoli ožji, manjševilen izvršilni odbor, ki ima nalogo izdelati pravila in voditi pogajanja ter za potrebno adaptacijska dela preskrbeti sredstva.

### Kaj je naš cilj?

Naš cilj je, vsem revnim in onemoglim, ki so v občinah okolice res živeli in delali, nuditi domačo oskrbo za čas, ki sami niso več delazmožni. Toda glavna razlika med našim načrtom in že obstoječim hiralnicami je, da onemoglega siromaka ne izrgamo iz njegovega dosedanjega življenja in ga ne mislimo zapreti v kakšen «moderni» mestni kurnik, temveč mu omogočimo domačo hrano in domač način življenja zunaj na deželi. Tukaj je delal, tukaj naj doživi tudi večer svojega življenja v zavesti, da skrbijo za ljubeznijo zanj tisti, katerim je služil in daroval delo svojih rok. Za popolnoma obnemoglo in za celi kmetški zavod bodo tudi tri ali štiri posebej izvečbane sestre-usmiljenke od strani nemškega viteškega reda in distriktni zdravnik bo v fari, najbrž v gradu samem.

### Kako je s stroški?

Vsaka občina, ki bo imela svoje obnemogle posle in reveže v zavodu, bo v naravi prispevala za osobo in leto določeno množino glavnih živil. Na ta način se izognemo velikim plačilom in velikim režijam, ki jih imajo hiralnice, ki so ustanovljene po mestih, dosežemo pa popoln uspeh, kajti siromak ima streho, hrano, najnujnejšo zdravniško oskrbo, torej v jedru vse, kar ima na deželi v poštenu hiši na starost dobro oskrbljen človek.

### Kako je z vodstvom?

Vse vodstvo ima prej omenjeni ožji izvršilni odbor. On polaga vsako leto širšemu odboru redno in na zahtevo ene tretine članov izredno o svojem hiševanju račun in širši odbor sprejme, odnosno odobri ali zavrne

belili v žarečem solncu kdove koliko sto, — morebiti več tisoč let. Kajti suhi zrak puščave in vroči žarki solnca so zabranjali vsakršno trohno.

«To je karavanska cesta, ki sem o njej včeraj pravil», je dejal Stephens. «Spominjam se nanjo. Videl sem jo zarisano na zemljevidu, ki sem ga oni dan ogledoval v ladijski knjižnici. Baedeker piše o njej, da ni več v rabi, odkar so se uprli derviši od Gornjem Nilu, da pa je bila poprej kedaj glavna trgovska pot iz gornjega v spodnji Egipt.»

Z mlačnim zanimanjem so gledali ujetniki nenavadno «cesto». Njihova usoda jim je delala skrb in misli dovolj, zato jim ta sicer zanimivi pojav ni vzbujal posebne radovednosti.

Karavana se je obrnila ob cesti proti jugu in opotekajočih se korakov so nosile trudne kamele svoje trudne jezdece nesrečni usodi nasproti —.

Blížili so se kritičnemu trenutku, ki bi naj zanje odločil življenje ali smrt. In tedaj je polkovnik Cochran v strahu in pol skrbi za ženske sopotnike — zase in za svoje tovariše se ni bal toliko — uklonil svoj ponos, ki mu je prepovedoval, se posvetovati z izdajalskim dragomanom. Mansur je bil zlikavec in breznačajnej, pa bil je orientalec in poznal je svoje sorojake. Izpremenil je vero, smel je občeovati z derviši, vsaj z voljaki, če že ne toliko s poveljnikoma, — poslušal in razumel je njihove pogovore, sam je hrepel po svobodi in po Egiptu —. Vse nič ni pomagalo, nanj se je moral obrniti polkovnik, če je hotel pomagati tovarišem in sebi.

Trdo se je boril Cochran s svojim angleškim ponosom, preden se je toliko ponižal, da je šel iskat nasveta k takemu človeku, in ko ga je končno vendarle nagovoril, je njegov glas in je vse njegovo obnašanje kazalo skrajno preziranje in zaničevanje.

«Znani so vam ti ljudje, znana so vam tudi njihova naziranja», je pravil. «Neobhodno potrebno je, da jih zmotimo in zadržimo za 24 ur. Če dotedaj ne pridejo angleške čete, naj se zgodi z nami, kar hoče, — predaleč bomo od Wadi Halfe, da bi nas došli. Tako računamo mi. Vi pa povejte, kako in s čim jih naj zadržimo.»

(Dalje prihodnjič).